

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022-07-04 Nr. TP-6

Vilnius

Posėdis įvyko 2022 m. birželio 14 d. 13 val. nuotoliniu būdu.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Audronė Daraškevičienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKGT, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKGT nariai – Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobėlienė, Virginijus Jocys, Zigmas Kalesinskas, Vaida Kasparavičienė, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, dr. Lina Leparskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, Jonas Rudzinskas, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, Gita Šapranauskaitė, dr. Skaidrė Urbonienė, Jonas Vaiškūnas; EKGT administracijos darbuotojai – dr. Jolita Eidikonienė, Jūratė Pancerova, Valdas Voveris, Asta Žernienė, Ugnė Žemaitytė, dr. Audronė Daraškevičienė, svečiai – doc. dr. Laimutė Anglickienė (VDU Kultūrų studijų katedros vedėja), Violeta Dubnikienė (ŽŪM), dr. Arūnas Svitojus (Žemės ūkio rūmų pirmininkas), Kęstutis Samušis (Lietuvos škudžių avių augintojų asociacijos prezidentas).

Kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl etnologijos ir folkloristikos studijų inicijavimo;
2. Dėl siūlymų tobulinti Tautinio paveldo produktų įstatymą;
3. Dėl siūlymų įtraukti tradicinių veislių gyvūnus į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondą;
4. Dėl diskusijos apie nematerialaus kultūros paveldo archyvų teisinę apsaugą organizavimo;
5. Dėl etninės kultūros sklaidos per LRT;
6. Dėl lietuviškos muzikos ir simbolikos sklaidos tradicinių kalendorinių švenčių metu virtualioje erdvėje;
7. Kiti klausimai.

D. Urbanavičienė pristatė darbotvarkę. Darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Etnologijos ir folkloristikos studijų inicijavimas.

D. Urbanavičienė priminė, kad pastaruoju metu buvo pateiktas EKG T raštas ŠMSM, kuriuo raginama grąžinti Etnologiją ir folkloristiką į studijų kryptių sąrašą. Po to įvyko D. Urbanavičienės ir D. Senvaitytės susitikimas su ŠMSM viceministru Gintautu Jakštu: jis įrodinėjo, kad niekas netrukdo rengti etnologijos studijų programos ir pagal esamą Kultūros studijų kryptį, tačiau iniciatyva turi eiti iš aukštosios mokyklos. Studijų kokybės vertinimo centras, atsakydamas į EKG T raštą, taip pat teigia, kad etnologijos programa gali būti rengiama Kultūros studijų kryptyje. Ji paklausė L. Anglickienės, ar VDU imtųsi iniciatyvos rengti etnologijos studijų programą.

L. Anglickienė atsakė, kad VDU vadovybė tai nelabai palaiko. Nors VDU daugybę metų įgyvendino etnologijos bakalauro ir magistro studijas, dabar tos programos rengti nesiimtų. VDU Humanitarinių mokslų fakultete yra 9 programos, kurios konkuruoja tarpusavyje, o jei paruoštume naują programą, konkurencija dar labiau padidėtų. Be to, rengiant programą reikia surinti labai daug įrodymų, kad ji yra reikalinga. Pagrindinis svirtas – studentų skaičius, t. y. programos rentabilumas. Mes šiuo metu niekaip neįrodytume, kad į etnologijos programą surinktume labai daug, nes ir kitos panašios programos nesurenka studentų (pernai į 3 humanitarinio profilio programas nebuvo surinktas reikiamas studentų skaičius). L. Anglickienė pridūrė, kad šiuo metu VDU bakalauro lygmenyje siūlomos Skandinavistikos bei Rytų Azijos kultūrų ir kalbų studijų programos, o antrojoje pakopoje (magistro) siūloma Lyginamųjų kultūros studijų programa.

D. Urbanavičienė paklausė, kiek pagal reikalavimus programoje turi būti studentų.

L. Anglickienė atsakė, kad ne mažiau kaip 12. Paskutinis stojimas į etnologiją buvo 2013 metais, surinktas labai minimalus skaičius, todėl universitetas ir nusprendė nebetęsti šios programos. 2017 metais išleista paskurtinė etnologų laida, o nuo 2016 m. pakeistas Studijų kryptių klasifikatorius, kuriame etnologijos nebeliko, 2017 metais pagal naująjį Studijų klasifikatorių etnologijos studijos tapo Kultūrų studijomis.

D. Urbanavičienė paklausė, kiek studentų turi būti magistrantūroje.

L. Anglickienė atsakė: mažiausiai 8 studentai. Šiuo metu vykdomos nuotolinės studijos ir šiemet išleista net 14 studentų – esame „ant bangos“. Kadangi kitos humanitarinės programos nesurenka reikiamos auditorijos, tai nemokamos jų vietos atitenka mums. Pernai ir užpernai buvo stojančiųjų rekordas – net 30–33 studentai, todėl pirmą kartą netgi reikėjo daryti atranką. Vadinasi, su Kultūros studijomis sekasi. Turbūt padeda platesnė studijų perspektyva – tada ateina žmonės ne tik etnologai, bet ir kitų sričių specialistai. Daugiausia mokosi dirbantys, kurie žino, ko jiems tikrai reikia.

D. Urbanavičienė paklausė, kiek skiriama finansuojamų krepšelių bakalaurams ir magistrams.

L. Anglickienė atsakė, kad ŠMSM skiria iš viso 1000 vietų visiems visų aukštųjų mokyklų humanitarams, todėl visi tarpusavyje konkuruoja – filosofai, istorikai, filologai ir t.t. Magistrantūroje aukštoji mokykla irgi gauna finansuojamas vietas visai sričiai, pvz., humanitariniams mokslams tenka

60 vietų. VDU dažniausiai programai skiria 7 vietas tikintis, kad dar 1 žmogus už studijas mokės (kad „paleistų“ programą, reikia 8 žmonių).

D. Urbanavičienė pasakė, kad šiemet į EKGK kreipėsi vienas dvyliktokas, kuris norėtų būti etninės kultūros mokytoju, todėl paklausė, kur jis galėtų studijuoti. Vienintelis panašus dalykas, kurį jam galėjome pasiūlyti – VU Istorijos fakultete Kultūros istorijos ir antropologijos studijų programa (suteikianti galimybę imti ir pedagoginę specializaciją), apimanti viso pasaulio kultūras, bet apie Lietuvos papročius žinių suteikiama nedaug. Ji pridūrė, kad Seimas 2020 metais priėmė Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimus, kurie leidžia valstybei sistemingai planuoti ir skatinti asmenis rinktis tam tikras specialybes. Tai galima daryti ne tik kuriant valstybės apmokamas vietas: Vyriausybė gali nustatyti prioritėtines studijų kryptis ar programas, skirti stipendijas jas pasirinkusiems. Pavyzdžiui, pastaruoju metu plačiai viešinama, jog pasirinkusieji pedagogines specialybes gaudavo 300 eur stipendiją, o dabar planuojama ją pakelti iki 500 eur., nes jaučiamas didžiulis šios profesijos žmonių stygius. D. Urbanavičienės nuomone, toks prioritetas turėtų būti ir etninės kultūros studijoms. Pasaulio lietuvių bendruomenės ir Seimo komisija prieš mėnesį vėl priėmė rezoliuciją, kurioje ŠMSM raginama rasti būdų, kaip rengti etninės kultūros specialistus, ypač etninės kultūros pedagogus. Su Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto nariu V. Rakučiu jau yra kalbėta, kad reiktų bendro jungtinio politikų, PLB, ŠMSM ir aukštųjų mokyklų susitarimo, kad lituanistikos prioritetas tikrai būtų realiai veikiantis. Tačiau 2022 m. kovo mėn. pristatytoje valstybės papildomai finansuotinių ir skatintinių kryptių apžvalgoje lituanistikai joks prioritetas neteikiamas, o išryškunami kiti prioritetai – studijų rezultatyvumas, tarptautiškumas, studentų įdarbinimas į mokslo ir meno veiklas, absolventų karjeros sėkmingumas, studijų prieinamumas. D. Urbanavičienė paklausė, ar pasikeistų VDU pozicija, jei atsirastų strateginis valstybės sprendimas skatinti etnologines specialybes ir ypač pedagogus.

L. Anglickienė atsakė, kad be abejo pasikeistų. Jei atsirastų valstybės finansavimas, jei valstybė garsiai išreikštų etnologijos specialistų poreikį, situacija pasikeistų, net jei ir neatsirastų labai daug norinčiųjų studijuoti.

D. Urbanavičienė paklausė, kiek truktų parengti programą.

L. Anglickienė atsakė, kad per vienus mokslo metus įmanoma praeiti visus etapus. Tačiau reikia turėti garantiją, kad pinigai tikrai bus skirti. Šiuo metu vyksta derybos su Vyriausybe dėl kitų programų akcentuojant, kad yra matomas poreikis. O jei programa būtų pedagoginė, ją įmanoma prie kažko prijungti. Reiktų paklausti VDU Švietimo akademijos, kur būtų galima etninės kultūros specialybę su kažkuo jungti.

L. Petrošienė pasakė, kad ji informavo KU dekaną R. Balsį, kad toks klausimas bus svarstomas EKGK posėdyje. Jis atsakė, kad su studijų programomis būtų labai sudėtinga, bet jei būtų sukurta etninės kultūros mokytojo pareigybė, tada viskas būtų žymiai geriau. KU taip pat yra tam tikros

pedagoginės studijos, į kurias būtų galima įterpti etninės kultūros specializaciją.

A. Kavaliauskienė pastebėjo, kad šiemet stipendijos muzikos pedagogikos studentams nebuvo skirtos, nes tokia stipendija skiriama tik toms pedagoginėms specialybėms, kurių trūksta. Ji akcentavo, kad Šiaulių mokymosi visą gyvenimą centre būtų galima rengti etninės kultūros pedagogus (čia ruošiami ir pradinių, ir pagrindinių klasių mokytojai). Ji pritarė L. Anglickienei, kad reikalingas aiškus valstybės patvirtinimas, kad tokie specialistai yra reikalingi, kad jie turės ką dirbti ir t.t.

G. Šapranauskaitė paklausė, kokios yra galimybės etninę kultūrą studijuoti ne kaip pasirenkamą, o kaip privalomą modulį. Jos nuomone, etninės kultūros kursą turėtų išklaudyti visi būsimoji humanitarinio profilio pedagogai, nepriklausomai nuo savo pagrindinės krypties.

A. Kavaliauskienė atsakė, kad tokį dalyką parengti būtų daug lengviau negu pilną etnologijos ir folkloristikos programą. Pavyzdžiui, dabar VU Šiaulių akademijoje rengiami muzikos pedagogai gauna tam tikrą kiekį etninės kultūros žinių – ne tiek, kad galėtų save vadinti etninės kultūros pedagogais, bet jie gali į muzikos pamoką puikiai integruoti etninę kultūrą. Jei jie gautų atskirą etninės kultūros dalyką, galėtų tapti rimtais etninės kultūros pedagogais.

D. Urbanavičienė priminė, kad anksčiau ėjo kalba apie dvigubas pedagogines specialybes: pvz. muzika ir etninė kultūra; istorija ir etninė kultūra; geografija ir etninė kultūra ir t.t.

A. Kavaliauskienė pastebėjo, kad toks dalykas buvo ŠU ir tokios dvigubos specialybės buvo labai paklausios (pvz., pradinių klasių ir muzikos pedagogas). Tačiau šiuo metu jų neliko – tik ikimokyklinio ir priešmokyklinio lygmens pedagogo specialybės.

J. Vaiškūnas konstatavo, kad svarbiausias šio klausimo sprendimo trukdis yra poreikio nebuvimas. Viskas pajudėtų, jei pavyktų įsteigti privalomas etninės kultūros pamokas mokyklose. Tada pajudėtų ir kiti dalykai: privalomas kursas studentams, etninės kultūros specialybės derinimas su kitomis pedagogikos sritimis ir t.t.

D. Urbanavičienė priminė apie laukiamus Vietos savivaldos įstatymo keitimus – jei etninės kultūros globa bus patvirtinta kaip valstybės deleguota funkcija savivaldybėms, išaugs specialistų poreikis ne tik mokyklose, bet ir savivaldybių administracijose. Patriotiškumo, piliatiškumo ugdymas karo Ukrainoje kontekste įgauna aktualumą, tai turi tapti valstybės strateginiu apsisprendimu.

O. Lukoševičius pastebėjo, kad savivaldybės šiuo metu yra įpareigos mažinti valdininkų skaičių. Vadinasi, etninės kultūros specialistai bus integruojami į kultūros centrus arba į muziejus. Jei žmogus, universitete baigęs etnologiją, gautų pusę etato kokiame nors kultūros centre, t.y. 360 eur atlyginimą (važinėjant jam liktų 280 eur), vargu ar ryšis kažkas tokiam darbui. Muziejininkas uždriba dvigubai mažiau už pradinių klasių mokytoją. Jo nuomone, didesnę viltį reiktų teikti pradiniam ugdymui.

D. Urbanavičienė atsakė, kad privaloma valstybės funkcija reiškia papildomas dotacijas.

Pavyzdžiui, jei savivaldybė turi valstybės deleguotą funkciją globoti lietuvių kalbą, tai pačioje savivaldybės administracijoje dirba kalbos specialistas.

O. Lukoševičius pastebėjo, kad praktikoje yra taip: jei atsiranda primesta papildoma funkcija, pinigai yra gaunami iš to, kad mažinami etatai kultūros centre, nes įprastai valstybė skiria tik pusę sumos, o kitą pusę reikia rasti savivaldybei, kas išties yra sudėtinga.

D. Urbanavičienė padėjo už pastabą. Ji priminė apie planuojamą diskusiją su savivaldybių vadovais – joje bus galima šį klausimą iškelti.

O. Lukoševičiaus nuomone, svarbiau būtų KM kelti klausimą dėl kultūros specialistų koeficientų didinimo.

D. Urbanavičienė pasakė, kad V. Rakutis siūlo kreiptis į Seimo Istorinės atminties komisiją ir į Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetą, siūlant surengti pasitarimą, kaip priimti strateginį sprendimą Lietuvoje, kad būtų užtikrinamas lituanistikos prioritetas ir etninės kultūros specialistų rengimas. Galima adresuoti šį siūlymą ir Kultūros komitetui bei Švietimo, mokslo komitetui. Turėtų atsirasti nacionalinis susitarimas. Ji pakvietė sudaryti grupę iš aktyviausiai šiuo klausimu pasisakiusių, kuri parengtų raštą dėl pasitarimo.

NUTARTA:

1. Parengti raštą, adresuotą Seimo Istorinės atminties komisijai, Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui, Kultūros komitetui, Švietimo ir mokslo komitetui, siūlant surengti pasitarimą dėl strateginių sprendimų siekiant užtikrinti lituanistikos prioritetą ir etninės kultūros specialistų rengimą.

2. Sudaryti darbo grupę šiam raštui parengti, įtraukiant D. Urbanavičienę, D. Senvaitytę, L. Anglickienę, L. Petrošienę, A. Kavaliauskienę, J. Vaiškūną, G. Šapranaukaitę, O. Lukoševičių.

2.SVARSTYTA. Siūlymai tobulinti Tautinio paveldo produktų įstatymą (toliau – TPPĮ).

D. Urbanavičienės nuomone, vienas svarbiausių pakeitimų, kuriuos reikėtų siūlyti dėl TPPĮ tobulinimo – 7 str. 7 punkte panaikinti tautinio paveldo produktų sertifikavimo baigtinę datą (2025 m. gruodžio 31 d.). Kitas TPPĮ kritikuotinas dalykas – 9 str. 3 skyrius, kuriame kalbama apie TPP Tarybą ir jos funkcijas. Jos nuomone, įstatymas neįvardija, ar tai ekspertinė institucija, ar tiesiog suinteresuotų partnerių sambūris.

V. Dubnikienė atkreipė dėmesį į punktus, susijusius su valstybės pagalba populiarinant TPP. Nuo 2009 m. veikia TPP veiklos finansavimo taisyklės, kurios kasmet tobulinamos ir įtraukiamos vis kitos veiklos, reaguojant į TPP gamintojų pastabas. Šios taisyklės tikrai veiksmingos: gamintojai turi galimybę gauti finansavimą įrangos įsigijimui, edukacijoms ir t.t. Tačiau yra problema, kad tradiciniai amatininkai nepasinaudoja lėšomis, kurios skiriamos valstybės.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad pagal ankstesnes analizes būdavo konstatuojama, kad kitose šalyse valstybė labiau padeda. Ji paklausė dėl internetinės svetainės, ar ji jau atnaujinta (jau pernai kalbėta, kad TPP sklaida nepakankama).

V. Dubnikienė paaiškino, kaip atsirado baigtinė sertifikavimo data TPPĮ 7 straipsnyje. Kai TPPĮ buvo keičiamas 2016 metais, atsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabą, kad TPP sertifikavimas nėra ŽŪM funkcija, todėl pasiūlyta perduoti šią funkciją prie ŽŪM įkurtai institucijai. Tuo pačiu buvo nutarta įrašyti konkrečią sertifikavimo datą, nes ši funkcija vėliau gali būti perduota kitai institucijai.

V. Dubnikienė pastebėjo, kad klausimas, kodėl TPP sertifikavimas yra priskiriamas ŽŪM, išskyla nuolatos (kaskart pasikeitus vadovybei). ŽŪM Teisės departamento vadovas laikosi nuomonės, kad nuo 2026 m. sausio 1 d. ši funkcija turėtų būti perduota kažkam kitam. V. Dubnikienės nuomone, TPP sertifikavimo priskyrimas ŽŪM yra visiškai nelogiškas, geriausia būtų tai priskirti KM pavaldžiai institucijai, kad ir LNKC, kur žmonės tai supranta.

L. Sungailienė pastebėjo, kad nemažai LNKC specialistų yra įsijungę į TPP Tarybos darbą, tačiau organizuoti, administruoti – reikalingas atkiras skyrius, daugiau darbuotojų, atskiri finansai, o kol kas tokių planų negirdėti.

V. Dubnikienė atsakė, kad tai tik svajonė.

L. Sungailienė atkreipė dėmesį, kad panaši problema yra ir su prie Aplinkos ministerijos esančia Saugomų teritorijų tarnyba bei jai priskiriama kultūros paveldo puoselėjimo funkcija – kalbama apie šios funkcijos perdavimą Kultūros ministerijai. Jos nuomone, reikia diskusijų, įsivertinimo ir nenubraukti esamų institucijų daugelio metų įdirbio.

D. Urbanavičienė priminė, kad pradžioje buvo galvojama apie atskirą TPP departamentą prie Vyriausybės.

J. Rudzinskas pritarė L. Sungailienei, kad ŽŪM įdirbis yra labai svarbu. Jo nuomone, šiuo metu LNKC aprėpti tokias veiklas būtų nerealu.

V. Dubnikienė priminė, kad prieš du metus pasikeitus ŽŪM vadovybei buvo norėta šias funkcijas perduoti Kultūros ministerijai. Tada buvo vėl aiškinamasi, kodėl ši funkcija atsirado ŽŪM – vis tik tai yra ir tradiciniai gyvuliai, ir tradicinis maistas, kas siejasi su ŽŪM veikla.

D. Urbanavičienė priminė ir tai, kad prieš TPPĮ patvirtinimą tradicinius amatus ekspertavo buvusi Ūkio ministerija (dabartinė Ekonomikos ir inovacijų ministerija). Ji paklausė, ar nereikėtų tarpinstitucinio pasitarimo, įtraukiant ir Seimo Kaimo reikalų komitetą?

J. Rudzinsko nuomone, reikėtų tęsti pokalbį su ŽŪM, kad ši struktūra nebūtų ardoma. Keisti sistemą yra pats blogiausias variantas bet kokiame klausime.

V. Jocys pritarė, kad ilgai kurtą produktą griauti nebūtų gerai. Tačiau jo nuomone, galbūt įmanoma kurti atskirą instituciją prie ŽŪM, kuri apjungtų visų Amatų centrų kuravimą. Jie daugiausia

yra kaimiškose vietovėse, tuo būtų galima paaiškinti jų priskyrimą ŽŪM pavaldumui. Visada buvo akcentuojama, kad kaimo bendruomenėse be žemės ūkio veiklos amatai yra labai gera alternatyva.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad ir dabar prie ŽŪM yra jai pavaldi VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūra, kuriai sertifikuojant TPP perduoti visi techniniai reikalai, o ŽŪM daro strateginius sprendimus. Tačiau yra problema, kad reikiamos kompetencijos Agentūros darbuotojai neturi.

Z. Kalesinskas pritarė V. Jocio minčiai, kad atidalinti paveldą nuo kaimo būtų sudėtinga. Esame žemdirbių tauta ir visas liaudies paveldas yra neatsiejamas nuo žemės ūkio. Tad perdavimas KM ar LNKC nebūtinai pasiteisintų.

A. Svitojus pasisakė, kad šis klausimas aktualus jam kaip Žemės ūkio rūmų pirmininkui. ŽŪR dažnai kalbasi su ŽŪM ir pastebi tą problemą, kad TPP sistema yra perduota Agentūrai, kuri neturi specialistų ir nežino, ką su tuo dalyku veikti. TPP būtų galima susieti su ŽŪR, nes tai visų kaimo regionų savivaldos organizacija. Dėl šio klausimo planuojama diskutuoti. Eina kalba apie milijardines išmokas, tačiau čia labai svarbu, kad atsirastų kompetentingi specialistai, kurie kuruotų TPP reikalus. Reikėtų glaudžiau dirbti, grįžti prie šio klausimo, kad būtų labiau įtraukiami regionai, tauta, kultūra, paveldas ir t.t.

J. Rudzinskas pastebėjo, kad finansuoti TPP iš ES lėšų buvo apsispręsta būtent per ŽŪM. Tad sąsajos tarp kultūros ir žemės ūkio yra daromos ne tik viduje, bet ir iš išorės.

D. Urbanavičienė pasiūlė visą problematiką išdėlioti raštu ir kalbėtis apie tai su Žemės ūkio ministru.

V. Dubnikienės nuomone, kalbėtis apie baigtinės sertifikavimo datos išbraukimą kol kas nėra prasmės, nes tai būtų aktualu tik 2023-2024 metais, o kol kas sertifikavimas vyksta.

D. Urbanavičienės nuomone, sutarimą būtų gerai pasiekti iš anksto. Gal dabar – prieš vasarą – skubos nėra, bet rudenį galima planuoti susitikimą su ŽŪM. Reikia aptarti ne tik sertifikavimo pabaigos išbraukimo klausimą, bet ir TPP Tarybos apibrėžimą įstatyme, jos formavimą. Ji suabejojo, ar verta į šią Tarybą įtraukti daug su etnine kultūra nesusijusių institucijų atstovus, nes jų dalyvavimas prasmingas nebent tik lobizmo prasme.

V. Dubnikienė pastebėjo, kad 2008 m. Vyriausybė patvirtino TPP tarybos sudėtį, į kurią pakliuvo 17 institucijų, tarp jų nežinia kodėl dalyvauja verslo, darbdavių institucijų atstovai.

D. Urbanavičienė priminė, kad rengiant TPP įstatymą, ši TPP taryba buvo sumanyta kaip ekspertinė institucija, tačiau vėliau liko taip neįvardyta. Jos nuomone, reikėtų įtvirtinti šios tarybos kaip ekspertinės institucijos vaidmenį.

V. Dubnikienė priminė, kad yra dar ir ekspertų Komisija, kuri užsiima tautinio paveldo produktų sertifikavimu (jos darbas yra apmokamas). Jos nuomone, dar vienas derinys, kuris atliktų ekspertinį vaidmenį tikriausiai nėra reikalingas: Komisija atlieka eksperto vaidmenį, o Taryba – derinimo.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad Komisija vertina produktus, o Taryba turėtų spręsti strateginius klausimus.

J. Rudzinskas pritarė: Komisija turi ekspertinę funkciją, o Taryba – strateginę. Pastaruoju atveju yra svarbus ryšys su verslu siekiant vystymo, perspektyvos, planavimo. Darbdaviai, verslo atstovai nėra ekspertai etninėje kultūroje, bet jie yra ekspertai aplinkoje.

D. Urbanavičienės nuomone, visgi turėtų būti kitokios proporcijos: dabar etninės kultūros ekspertų tik trečdalis, o turėtų būti atvirkščiai. Ji pasiūlė tai aptarti darbo grupėje.

NUTARTA:

1. Klausimą dėl Tautinio paveldo produktų įstatymo tobulinimo aptarti darbo grupėje; įpareigoti darbo grupę šiuo klausimu parengti raštą ŽŪM;

2. Rudenį inicijuoti tarpinstitucinį susitikimą, pakviečiant ŽŪM, ŽŪR, LNK ir kitas susijusias institucijas siekiant apsvarstyti siūlymus dėl Tautinio paveldo produktų įstatymo tobulinimo.

3. SVARSTYTA. Siūlymai įtraukti tradicinių veislių gyvūnus į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondą.

J. Vaiškūnas priminė, kad šis klausimas EKG buvo svarstytas dar 2011 metais, tačiau per 11 metų dėl škodžių avių veislės įtrūkimo į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondą niekas nepasikeitė.

K. Samušis patvirtino, kad klausimas yra užstrigęs. Teko klausimą svarstyti su trim ŽŪM ministrais. Technškai klausimas yra aiškus: surinkta daug medžiagos iš užsienio, visas pasaulis pripažįsta šią avių veislę kaip lietuvišką, kaip kilusią iš Lietuvos, iš Prūsijos. Tačiau Lietuvoje – ne. Panašu, kad tai yra politinės valios, o ne mokslinio pagrįstumo klausimas.

D. Urbanavičienė paklausė, kokia institucija sprendžia, kokios gyvūnų veislės gali būti paskelbtos lietuviškomis.

K. Samušis: Lietuvos genofondo taryba.

D. Urbanavičienė paklausė, kada paskutinį kartą į ją kreiptasi.

K. Samušis atsakė, kad jau senokai, bet ne kartą. Po to dar kreiptasis į 3 Žemės ūkio ministrus, nes tai ŽŪM kompetencijos klausimas.

O. Drobelenė paklausė, ko trūksta, kad būtų pritarimas.

K. Samušis atsakė, kad netrūksta nieko, tačiau yra daug „povandeninių srovių“: tam tikrų jau patvirtintų veislių augintojai, matyt, nenori konkurencijos, nes tai liečia išmokų klausimus. Oficialiai sakydavo, kad trūksta duomenų, tačiau kai pateikėme duomenis iš Vokietijos škodžių asociacijos, prašymas vis tiek nepatenkinamas.

O. Drobelenė, paklausė, kuo gali padėti EKG.

K. Samušis atsakė, kad ankstesniuose etapuose buvo kartu rašyti raštai, rekomendacijos ir t.t. Dabar reikėtų raštus rašyti iš naujo ir atnaujinti ryšius.

A. Svitojus pastebėjo, kad klausimas susideda iš kelių dalių. Atsitiko taip, kad genofondinėmis tapo veislės, sukurtos tarybiniais laikais: net jei veislei tik 50 metų, ji tampa vietine. Pavyzdžiui, juodgalvės avys (tai Lietuvoje sukryžiminta anglišku ir vokišku avių veislė), tas pats su juodmargėm karvėm (jų pirmtakai buvo atvežti iš Anglijos ir Amerikos) – veislės išvestos prieš 50 metų ir tapo mūsų nacionalinėmis veislėmis. Taigi, vienos veislių kategorijos yra sukurtos ne vėliau kaip prieš 50 metų iš įvežtinių veislių. Kita veislių kategorija – esančių Lietuvoje daugiau kaip 1000 metų: pavyzdžiui, žemaitukai, kiaulės „su karoliukais“, vištinės žąsys, palšieji juodnugariai galvijai (pastarieji buvo išnykę, bet atgaivinti. Jei ateina nauja veislė, kitos veislės netenka fondo dalies – dėl to ir varžosi veislių augintojai. Kitas dalykas – jei patvirtinama tokia veislė kaip škodės, tarybinės veislės truputį niveliuojasi, nors jos apkritai neturėtų būti genofondinės. Jis pastebėjo, kad paraiška dėl škodžių buvo teikiama tuo metu, kai LGT dominavo tarybiniai lyderiai. Prieš porą metų šios LGT sudėtis pasikeitė, tad dabar šansų įtraukti škudes yra daugiau. Tačiau galutinį sprendimą pasirašyti įsakymą priima Žemės ūkio ministras, tačiau kol kas ministras neturi tvirtos nuomonės. A. Svitojaus nuomone, reikėtų bendromis jėgomis įveikti abejojimą ar pasipriešinimą. EKGK reikalinga, nes kartu tai padaryti būtų lengviau. Jis taip pat pastebėjo, kad ŽŪM siekia LGT performuoti: jei anksčiau ji buvo sudaryta iš valstybinių institucijų specialistų, tai dabar kviečiamos dalyvauti ir visuomeninės organizacijos. EKGK atstovas taip pat galėtų dalyvauti šioje taryboje, nes joje sprendžiami su paveldu susiję klausimai, todėl jis pasiūlė kuo skubiau pasiūlyti savo atstovą ŽŪM tvirtinimui.

D. Urbanavičienė pritarė siūlymui. Jos nuomone, nuo EKGK galėtų dalyvauti į šį klausimą įsigilinęs J. Vaiškūnas. Ji pasiūlė 2 nutarimus: 1. Kreiptis į ŽŪM dėl škodžių veislės avių įtraukimo į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondą. 2. Pasiūlyti EKGK atstovą į Lietuvos genofondo tarybą.

Z. Kalesinskas pastebėjo, kad šio klausimo strigimas yra analogiškas Sūduvos vardo strigimui. Sovietinio laikotarpio mokslininkų elitas griauja visas naujas idėjas, kurios ateina su Nepriklausomybe. Klausimas dėl škodžių keliamas nuo pat Nepriklausomybės pradžios. Jo nuomone, tikrai reikėtų kreiptis – gali būti, kad dabartinis ministras jau būtų kitokio mąstymo.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad šis klausimas siejasi ir su Tautinio paveldo produktų sertifikavimu.

V. Dubnikienė pritarė. Ji pastebėjo, kad ta problema egzistuoja ir sertifikuojuant TPP – jei škudės neįtrauktos į lietuvišką genofondą, jų negalima sertifikuoti pagal TPPĮ.

V. Jocyš pasiūlė nepamiršti ir vilnos bei linų panaudojimo nacionaliniu lygiu klausimo. Dabar linus, vilnas perkame iš užsienio, o patys nebeauginame, lietuviško lino gaminių nebegalima įsigyti. Jis pasiūlė tai aptarti kitame tarpinstituciniame pasitarime.

K. Samušis pastebėjo, kad geri pasikeitimai vyksta ne tik LGT, bet ir Avių augintojų asociacijoje. Škodžių augintojų asociacija buvo įkurta, nes buvo labai didelis priešiškas Avių augintojų asociacijoje, kuri buvo tampriai susijusi su LGT. Dabar permainos vyksta, tad galima tikėtis

pokyčių.

J. Vaiškūnas pasiūlė į LGT nuo EKGK teikti V. Jocio kandidatūrą, jis taip pat yra gerai įsigilinęs į genofondo klausimus.

A. Svitojus patarė pirmiausia tartis dėl to, kad EKGK atstovas apskritai galėtų dalyvauti LGT, o konkrečią kandidatūrą siūlyti antrame etape.

NUTARTA:

1. Parengti raštą ŽŪM dėl škudžių veislės avių įtraukimo į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondą.
2. Pasiūlyti EKGK atstovą į Lietuvos genofondo tarybą.

4. SVARSTYTA. Diskusijos apie nematerialaus kultūros paveldo archyvų teisinę apsaugą organizavimas.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad šis klausimas taip pat yra labai senas. Pavyzdžiui, LMTA archyvas, kuriame saugomi unikalūs įrašai, paramos niekur negauna. Net nepripažįstama, kad tokie archyvai yra - jie tiesiog nepatenka į Archyvų ir dokumentų įstatymo aprėptį, nes jame kalbama tik apie valstybės archyvus, kuriuose saugomi daugiausia valstybinės veiklos dokumentai. Archyvai, priklausantys LTPI, LMTA ir kitiems universitetams lieka visiškai „už borto“. Šiuo klausimu buvo labai daug dirbta tarpinstituciniu lygiu 2004 metais, teikti siūlymai EKGK vardu, tačiau po šiai dienai KM strateginiuose dokumentuose tokių archyvų vis dar nėra, nors to reikalauja UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo konvencija. Aukštosiose mokyklose nėra tokių archyvų finansavimo mechanizmų. Baltijos audiovizualinių archyvų tarybos prezidentas Juozas Markauskas buvo pateikęs siūlymą įterpti atskirą skyrių į Archyvų ir dokumentų įstatymą reglamentuojant specializuotus nematerialaus kultūros paveldo archyvus, arba parengti atskirą įstatymą. D. Urbanavičienė pasiūlė surengti diskusiją, įtraukiant aukštųjų mokyklų, institutų atstovus siekiant išsiaiškinti, kurį sprendimą geriau pasirinkti. Ji paklausė, kada būtų galima tokią diskusiją organizuoti ir ką į ją kviesti.

V. Jocys priminė, kad praeiti metai buvo Archyvų metai ir nemažai buvo kalbėta apie archyvų problemas. Jis pritarė diskusijos organizavimui, kurioje turėtų dalyvauti ir Archyvaro tarnyba. Jis pasiūlė diskusiją surengti rudenį.

D. Urbanavičienė pritarė. Jos nuomone, tai diskusiją galima surengti naujose EKGK patalpose.

V. Jocio nuomone, vieta galėtų būti ir M. Mažvydo biblioteka. Archyvaro tarnyba ir t.t.

D. Urbanavičienė pritarė dėl M. Mažvydo bibliotekos, tačiau patalpų reikėtų prašyti iš anksto. Ji pasiūlė į diskusiją įtraukti EKGK sudėtyje esančias aukštąsias mokyklas, institutus, o taip pat ministerijų atstovus, J. Markauską. Ji pakvietė sudaryti darbo grupę šiam klausimui spręsti, įtraukiant minėtų institucijų atstovus.

NUTARTA. Sudaryti darbo grupę dėl diskusijos apie nematerialaus kultūros paveldo archyvų teisinę apsaugą organizavimo; į grupę įtraukti L. Petrošienę, D. Senvaitytę, A. Kavaliauskienę, Ž.

5. SVARSTYTA. Etninės kultūros sklaida per LRT.

D. Urbanavičienė atkreipė dėmesį, kad šiemet festivalio „Skamba skamba kankliai“ nefilmavo LRT. Etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymo 8 str. 9 d. įrašyta, kad LRT taryba, nustatydamą etninės kultūros laidų transliavimą, trukmę ir turinį, atsižvelgia į EKG T siūlymus. Anksčiau vos ne kasmet buvo susitinkama su LRT Taryba.

S. Daugirdienė pastebėjo, kad Vilniaus etninės kultūros centro patirtis su LRT yra banguojanti. 2019 metais LRT viską norėjo filmuoti net neprašant, o pernai dėmesio susilaukėm nedaug, nors nemažai turinio buvo nufilmuota iš anksto. Šiemet bendra tvarka kreipėmės, bet gavome atsakymą, kad jie neturi techninių galimybių, nors kvietėme gana anksti. Bet kiti mūsų projektai, pavyzdžiui, koncertų ciklas „Folkloro dažniai“, juos domina – siūlo palankias reklamos sąlygas, įsidėti į mediateką. S. Daugirdienė pritarė, kad reikia intensyvesnio bendravimo, atkaklesnio ryšio palaikymo ir vis priminti, kad etninės kultūros turinys turėtų labiau matytis per LRT. Pagal turimą patirtį nesuprantame, kodėl vienu kartu patenkame, kitu – ne.

D. Urbanavičienė prisiminė, kad prieš 10 metų bendraujant su buvusiu LRT Tarybos direktorium Radzevičiumi buvo sutarta, kad kasmet EKG T parengia ypač svarbių etnokultūrinių renginių sąrašą, kurį rekomenduoja transliuoti. Tada LRT turi kuo vadovautis. Kitas dalykas – etninės kultūros ignoravimas nepaisant EKG T rekomendacijų. Pavyzdžiui, jei LRT apie kiekvieną Nacionalinės meno ir kultūros premijos laureatą kuriamas atskiras siužetas, tai apie J. Basanavičiaus premijos laureatą – ne, nors turėtų būti vienodai dėl to paties premijos statuso. Yra ir kitų dalykų, kuriuos reiktų aptarti: pavyzdžiui, nors etninė kultūra visai neblogai integruojama į ne vieną laidą, tačiau norėtųsi šviečiamųjų laidų, kaip buvo „Etnokultūros ratas“.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad įstatyme viskas įrašyta puikiai, o tikrovėje nevyksta. Kodėl? Matyt dėl to, jog viskas vyksta pagal komercinį principą. Jo pasiūlymas – jei neįmanoma įsiterpti į LRT tarybą su savo atstovu, tai bent turėti tokį, kuris palaikytų EKG T siūlymus. Žinoma, galima ir netgi reikia rašyti raštus LRT Tarybai, tačiau garantijų, kad į juos atsižvelgs, nėra. Tas klausimas turi būti nuolat keliamas pačioje LRT Taryboje. Nors kai LRT Taryboje buvo M. Martinaitis, jam ten buvo sunku, jo balso nelabai klausydavo. Reiktų pasigilinti, kaip ta LRT Taryba sudaroma šiuo metu, o jei neįmanoma ten turėti savo žmogaus, tai reiktų bent susitikti ir kalbėtis. Kai kalbėjom su Radzevičiumi, buvo neblogo pradžia, reiktų pratęsti. Neužtenka „mojuoti įstatymu“, bet reikia išvystyti bendrą kalbą.

N. Balčiūnienė priminė, kad yra sudarytas institucijų, kurios deleguoja atstovus į LRT Tarybą atstovus, sąrašas. Ten patekti išties sudėtinga. Tačiau tai visuomeninis transliuotojas, kuris turi atsižvelgti į visuomenės poreikius, bet taip nėra. Pavyzdžiui, Rasos šventėje tūkstančiai žmonių,

organizuojama 22 kartą, atvyksta LNK, TV3, užsienio televizijos, o visuomeninio transliuotojo nėra. Tikrai gera mintis pateikti jiems svarbiausių etnokultūrinių renginių sąrašą. Laidose etninės kultūros klausimais kalbinami su etnine kultūra visiškai nesusiję žmonės, o mūsų rato žmonių kalbinama tikrai per mažai.

D. Urbanavičienė paklausė L. Sungailienės, kada geriau kreiptis į LRT Tarybą.

L. Sungailienė atsakė, kad projektų konkursas vyksta pavasarį. Vienas iš šiemetinio konkurso rezultatų, kuris nedžiugina – atmestas filmo apie šiaudinius sodus (įtraukiamo į UNESCO sąvadą) projektas nepaisant to, kad LRT Taryba buvo gavusi prašymą iš Kultūros ministerijos prisidėti prie šio nacionalinio lygmens plano įgyvendinimo. L. Sungailienė pastebėjo, kad laidų tinklelis yra sudaromas labai iš anksto. Dėl renginių filmavimo ir transliavimo yra sudaryta atskira komisija – ji analizuoja prašymus, nagrinėjama, ar renginys atitinka tų metų LRT prioritetus ir t.t. LNKC ne vieną kartą yra susidūrę su šios komisijos neigiamais sprendimais tvirtinant: „renginys ne televizinis“, „folkloro turinys neįdomus“. Tokius komentarus išgirstame kad ir apie Sąvado iškilmes, kurios tikrai nebūna nuobodžios (bent jau mūsų požiūriu), įdirbis tikrai nemažas ir pasiruošta daug. Šioje komisijoje yra nemažai jaunų žmonių, kurie nėra etninės kultūros mėgėjai, tai ir priima tokius sprendimus, pasirenka daugiau tai, kas nauja. Toks požiūris yra ir aukščiausiuose sluoksniuose: prioritetas yra nauji, netęstiniai, kūrybingi dalykai. Laikomasi nuostatos, kad tęstiniai dalykai ir taip vyksta, tačiau nesuprantama, kad juos sustiprinus galima pamatyti proveržį. Deja, proveržis siejamas tik su naujomis veiklomis, naujų technologijų pritaikymu...

J. Vaiškūnas pasiūlė periodiškai teikti pasiūlymus dėl renginių transliavimo minėtai komisijai.

D. Urbanavičienė paprašė L. Sungailienės pagalbos susisiekiant su šia komisija. Ji pasiūlė taip pat susitikti ir su LRT Taryba.

V. Jocys pastebėjo, kad LRT pastaba dėl neįdomių ar nekokybiškų etnokultūrinių renginių kartais būna ir teisinga. Tiesa yra tokia, kad į „Skamba skamba kanklių“ koncertus išties kartais ateina 20 žiūrovų, o tada išties yra nejauku, kai tokia situacija matosi eteryje. Tad siūlant renginius, išties reikia gerai apgalvoti, ką siūlyti, o ko ne.

L. Sungailienė pastebėjo, kad viską sustyguoti yra labai didelis darbas ir klaidų pasitaiko visada.

D. Urbanavičienė pasiūlė planuoti EKGTT susitikimą su LRT Taryba rudenį.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad yra du skirtingi dalykai: laidų rengimas ir renginių filmavimas. Laidų projektai atrenkami konkurso būdu, ten veikia ryšiai, pažintys, finansai ir t.t. Su laidomis mes nelabai praeisime, ir mūsų raštai čia nepadės. Kita vertus, LRT gali rodyti laidas, kurios jau yra sukurtos, pvz. LNKC „Pokalbiai prie Vilnelės“. Jei būtų kažkoks dialogas ir mes įrodytume, kad šios laidos turi išliekamąją vertę, LRT galbūt galėtų ir parodyti. Tad galbūt reikėtų tartis dėl mūsų pačių sukurtų laidų transliavimo.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad anksčiau pokalbiuose su LRT Taryba buvo siūlomi įvairiausi

formatai: rodyti geriausias regioninių televizijų sukurtas laidas, kartoti LRT archyvinčius įrašus. Kažkiek į tai buvo atsižvelgta – kartotos puikios „Etnokultūros rato“ laidos.

V. Jocys priminė Regioninį trumpametražių filmų konkursą – buvo sutarta, kad laimėję filmai bus rodomi per LRT, tačiau paaiškėjo, kad neatitinka techniniai formatai. Jis pritarė J. Vaiškūnui, kad reikia atrinkti ir pasiūlyti konkrečius produktus - laidas ir panašiai. Jis taip pat priminė „Pragiedrulių“ konkursą, kuriame jau kuris laikas nebėra etnokultūros nominacijos.

L. Sungailienė pastebėjo, kad visai tinkama sklaida būtų ir per lrt.lt portalą. Galimybių ten skelbtis yra daugiau, o pasiekiamumas taip pat neblogas. Pavyzdžiui, Salantų regioninis parkas, organizuojantis festivalį „Kuršių genties vartus pravėrus“, yra sutaręs, kad lrt.lt portalas transliuos jų finalinį renginį. Vadinasi, tai įmanoma. Taip pat yra daug pavyzdžių, kad televizija samdoma už rėmėjų paaukotas lėšas, bet transliacijų išlaidos tikrai nemažos.

NUTARTA. Planuoti EKGK susitikimą su LRT Taryba ir komisija rudenį.

6. SVARSTYTA. Lietuviškos muzikos ir simbolikos sklaidos tradicinių kalendorinių švenčių metu virtualioje erdvėje.

A. Daraškevičienė pastebėjo, kad virtualioje erdvėje yra didelis kokybiškos etnokultūrinės audiovizualikos stygius. Palyginus, kaip etninė kultūra virtualioje erdvėje pristatoma Ukrainoje ir Lietuvoje, akivaizdu, kad Lietuva šioje srityje labai atsilieka. A. Daraškevičienė pasiūlė paraginti šiuo klausimu bendradarbiauti VDA ir LMTA, įtraukti į etnokultūrinės audiovizualikos kūrimą studentus.

V. Jocys pasiūlė kilstelėti į aukštesnį lygį LNKC pradėtą Tautinio kostiumo dieną. Ji turėtų įgauti tokį pat mastą kaip Vyšyvankos diena Ukrainoje.

A. Kavaliauskienė pritarė abiems idėjoms. Ji prisiminė, kad pati paragino Šiaulių miesto Tarybos narius 1000-mečio posėdžio metu pasipuošti tautiniais kostiumais. Pasipriešinimas buvo didžiulis, tačiau visgi tai padaryti pavyko. Ir džiaugsmas buvo didžiulis. Nuotrauka su tautiniais drabužiais tapo rinkiminės kampanijos veidrodžiu. Svarbiausia pralaužti ledus aukščiausiuose sluoksniuose.

D. Urbanavičienė pasakė, kad R. Šarknickas turi mintį siūlyti įtvirtinti lietuviškos juostos atmintiną dieną, per kurią visi puoštųsi juostomis.

A. Kavaliauskienės nuomone, būtų galima naudoti ir kitus simbolinius elementus: riešines, kaklaskares ir t.t.

N. Balčiūnienė atkreipė dėmesį, kad būtent šiandien – Gedulo ir vilties dieną – Valstiečių frakcija Seime vilki tautinius drabužius. FB buvo ištransliuota iniciatyva Birželio 14-ąją skelbti tautinio drabužio diena. Vadinasi, yra kažkoks poreikis.

Z. Kalesinsko nuomone, tautinio kostiumo dienos paskelbimas būtų labai prasmingas. Jo nuomone, nereiktų leisti rinktis daug atskirų detalių. Svarbiausia parinkti tinkamą dieną. Liepos 6

dieną visiems per karštą, todėl gal tai galėtų būti Vasario 16 arba Kovo 11. Būtinai reikėtų raginti pasipuošti Seimo narius, Prezidentą ir kitus aukščiausio lygio pareigūnus,

D. Urbanavičienė pasiūlė šį klausimą dėl atmintinos dienos suteikimo palikti ateičiai, o dabar grįžti prie lietuviškos muzikos ir simbolikos sklaidos per kalendorines šventes.

L. Sungailienė pritarė, kad šią idėją reikėtų atidėti. Būtų gerai prieš tai kalbėtis ir su LNKC, jie turėjo rimtus motyvus, kodėl pasirinkti Liepos 6 dieną: tą dieną yra giedama Tautiška giesmė. Jos nuomone, galbūt naujos datos ieškoti neverta, nes jau yra įdirbis. O dėl audiovizualikos – ji turi būti daroma kokybiškai, profesionaliai, nes šiuolaikinė auditorija tikrai išmano apie audiovizualikos kokybę ir turi išlavintą skonį. Jos nuomone, čia galbūt pagelbėtų konkursas. Yra įvairių sėkmingų konkursų: „Etnoklipų konkursas“; Šiaulių universitetas buvo organizavęs konkursą tarp moksleivių. Norint pritraukti profesionalus, reikia lėšų. LNKC daro Sąvado vertybių pristatomuosius vaizdo klipus, tačiau proveržio padaryti neišeina, nes tam tikrai reikia lėšų (vienam klipui būtina turėti mažiausiai 2000 eur), tuomet galima surinkti komandą ir teikti jai užsakymą. Postūmis iš EKGTT pusės tikrai būtų labai sveikintinas.

O. Drobelenės teigimu, kai Varėnos rajono savivaldybė užsakė reklaminius klipus ir samdė profesionalus, pinigai buvo nedideli, bet rezultatas puikus.

D. Urbanavičienė pasiūlė EKGTT rėmuose kaupti kokybiškos etnokultūrinės audiovizualikos duomenų bazę. O dėl naujų projektų skatinimo – tikrai galima teikti siūlymą LMTA.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad EKGTT yra patariamoji institucija ir jos tikslas – kurti palankias aplinkybes, kad tai atsirastų. Varžytuvės, konkursai, laidos ir t.t. reikalauja pinigų, tam turi atsirasti valstybinė etninės kultūros programa, valstybės finansavimas. Jis pasiūlė dirbti ties tuo, o ne nusismulkinti. Galima kreiptis į SRTRF ir pasiūlyti lėšas nukreipti etnokultūrai. Reikia dirbti su resursais.

NUTARTA:

1. Kaupti etnokultūrinės audiovizualikos duomenų bazę.
2. Pasiūlyti LMTA įtraukti etnomuzikologijos ir kino meno studentus į etnokultūrinės audiovizualikos kūrybą.
3. Kreiptis į SRTRF, siūlant kurti skatinamąsias priemones etnokultūrinei audiovizualikai.
4. Tautinio drabužio atmintinos dienos klausimą aptarti kitame EKGTT posėdyje.

7. SVARSTYTA. Siūlymai dėl Muziejų įstatymo keitimo.

D. Urbanavičienė informavo, kad kartu su G. Šapranauskaite ir U. Žemaityte dalyvavo KM organizuotame pasitarime dėl rengiamos Muziejų įstatymo naujos redakcijos. Ten kilo diskusija dėl „muziejaus“ ir kitų sąvokų apibrėžimų, neatitinkančių puikių UNESCO parengtų rekomendacijų. Pastebėta, kad įstatymo projekte trūksta dėmesio nematerialiosioms kultūros vertybėms, ruošiamasi

atsisakyti muziejų skirstymo pagal rūšis (istoriniai, etnografiniai ir t.t.), o pasilikti tik prie skirstymo pagal pavaldumą. Ji pasigedo aiškaus muziejų funkcijų įvardijimo, o taip pat darbuotojų gyvenimo muziejų patalpose įteisinimo. Diskusijoje aiškinta, kad gyvieji muziejai gali funkcionuoti remiantis civiliniu kodeksu. D. Urbanavičienės pastebėjimu, esamo teisinio reglamentavimo nepakanka ir Muziejų įstatymą reikėtų papildyti formuluote: „Tais atvejais, kai muziejui priklausančiose gyvenamosiose patalpose gyvena muziejaus darbuotojai, šios patalpos turi būti atribotos nuo muziejaus ekspozicijos.“ Šios pastabos jau yra pateiktos Kultūros ministerijai EKG T vardu, nes tai reikėjo padaryti skubiai. KM žadėjo, kad diskusijos vyks toliau.

J. Vaiškūnas pastebėjo, kad reikėtų atkreipti dėmesį į KM funkcijas muziejų veiklos valdymo srityje. Savivaldybių muziejai anksčiau priklausė nuo KM sprendimų: jei buvo vykdomas jų reorganizavimas, buvo reikalingas KM sutikimas. O dabar savivaldybėse politikai tvarkosi savarankiškai: muziejuje gali nebebūti tarybos, vietiniuose muziejuose vyksta įvairiausi dalykai. Pvz., Molėtų krašto muziejus buvo paverstas VšĮ tam, kad galėtų atleisti direktorę, o dabar bandoma vėl atstatyti tą patį muziejaus statusą. Vyksta dalykai, kurių niekaip nereglamentuoja Muziejų įstatymas. J. Vaiškūno nuomone, turėtų egzistuoti bendros taisyklės visiems savivaldybių muziejams, jie negali visiškai išslysti iš KM akiračio.

Z. Kalesinkas pritarė J. Vaiškūnui, kad savivaldybės visiškai savarankiškai elgtis neturėtų. Jų pavaldume esantys muziejai kažkada buvo įkurti dėl bendro intereso ir jie negalėtų būti naikinami savavališkai. Tai turėtų atsirasti įstatyme – reorganizavimas turėtų būti derinamas su KM. Tai būtų apsauga, apribotų savivaldybių politikas.

O. Lukoševičius pastebėjo, kad rengiant EKG T raštą atlikta labai daug, bet perteklinio darbo. Muziejų klausimu labai daug nuveikta VU Komunikacijos fakultete Muzeologijos katedroje. Daug klausimų, pvz. tipologijos klausimai, yra probleminiai. Jis pasiūlė nesivelti į grynai muzeologinius klausimus ir teikti siūlymus tik tiesiogiai susijusius su etnine kultūra.

D. Urbanavičienė pastebėjo, kad kalbėti, jog į įstatymą turi būti įtraukta nematerialaus kultūros paveldo sąvoka, yra svarbu. Ji pasiūlė sudaryti darbo grupę tolimesniems siūlymams išgryninti.

L. Sungailienė pritarė, kad nematerialaus kultūros paveldo vertybių tyrimas, kaupimas, sisteminimas, tvarkymas, aktualizavimas būtų muziejų veikla. Ji pasigedo muziejų funkcijų – edukavimo, visuomenės sąmoningumo dėl NKP ugdymo. Skandinavijos šalyse mažose bendruomenėse būtent muziejai yra pagrindiniai edukacijos centrai, jie vaidina labai reikšmingą vaidmenį edukuojant visuomenę NKP klausimu, o tai norėtųsi akcentuoti ir Lietuvoje. Reikėtų galvoti, kaip įtraukti NKP į muzeologijas studijas.

O. Lukoševičius pastebėjo, kad Skandinavijoje valstybiniai, regioniniai, vietiniai muziejai veikia kaip sistema, et paveldo priežiūra vyksta per muziejus, jiems yra suteikta daug teisių.

Z. Kalesinskas atkreipė dėmesį, kad NKP išsaugojimas labai priklauso nuo krašto muziejų.

Krašto muziejai atspindi vietinį identitetą ir kultūrą, tai yra normalus dalykas. Kalbant apie NKP funkciją muziejuose – ji visada įtvirtinta įstatuose. Ar tai reikia įrašyti į įstatymą – reikėtų pagalvoti. Tačiau labai reikėtų rekomendacijų dėl įstatų rengimo, ten reikėtų įtvirtinti būtinybę kalbėti apie NKP priežiūrą. Kol kas NKP kaupimas priklauso tik nuo konkretaus muziejaus muziejininkų požiūrio. Jis pritarė, kad siūlymus reikėtų siaurinti ir rinktis tik tuos, kurie siejasi su etnine kultūra.

O. Drobelenė pastebėjo, kad Dzūkijos nacionaliniame parke yra įkurtas vietinis muziejus, kuris neatitinka jokių muziejams taikomų reikalavimų, nes ten nėra stalažų, o viskas yra taip, lyg tikroje pirkioje. Jei DNP jo neremtų, jis iškart žlugtų, nes jo neremia niekas. O sodyba yra gausiai lankoma, vyksta renginiai.

NUTARTA. Dalyvauti tolimesnėse Kultūros ministerijos rengiamose diskusijose dėl Muziejų įstatymo keitimo.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Audronė Daraškevičienė